

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Prosequitur Caput primum §. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

tudinem patris, quæ non potest esse per modum
meciti; sufficit tamen ad beatitudinem moralem,
& virtutalem hujus vitæ, quod non debent nega-
re etiam illi, qui hanc beatitudinem via conti-
nuum in intellectu principaliter, tamquam in in-
choatione beatitudinis perfectæ. Utique vero

modus possidendi, & habendi DEUM per intel-
lectum, & voluntatem requiritur, & sufficit ad u-
nionem actualis hujus vitæ ex parte animæ. Et
quod attinet ad beatitudinem videantur Salman-
tic. Tom. 3. in 1. 2. Tract. 9. diff. 1. dubio appendice.

Prosequitur Caput primum.

§. 2.

Iuxta lectionem Peronii.

Vide autem, ne quis eorum, qui non sunt ini-
tiati sacra nostræ Religionis hæc audiat.
Eos vero dico, qui in iis, quæ sunt, commorantur,
nec quicquam iis quæ sunt, præstantius esse ex-
istimat, sed eum, qui posuit tenebras latibulum
suum, scientia sua se intelligere arbitrantur. Quod
si hos superat divinorum mysteriorum discipli-
na, quid dicendum de iis omnibus, qui multo
imperitiores sunt? qui naturam illam, quæ omni-
bus antecellit, ex postremis etiam naturis effun-

gunt, eamque nihil præstare censent, impiis, va-
riisque formis, & simulachris, quæ à le singuntur
cum ei, ut causa omnium ea etiam omnia, quæ
in naturis dicuntur, tribuenda sint, eademque or-
omnia magis propriæ ac venus nō tribuenda sint,
ut quæ omnia mulum, ac longe supere: nec pu-
tanide sint negationes, opposito nomine contra-
rie esse affirmationibus, sed ipsa existimanda sit
multò prior & antiquior privationibus, cum omni-
& negationi & affirmationi antecellat.

Iuxta lectionem Corderii.

Hæc autero vide, ne quis audiat rudiorum:
iustos dico, qui rebus (naturalibus) adhæ-
scunt, & nihil ultra naturalia supernaturales es-
se imaginantur, quinimo arbitrantur sua cogni-
tione nosse eum, qui posuit tenebras latibulum
suum. Quod si supra captum huius fini divino-
rum mysteriorum institutiones; quid dixerit
quis de illis qui magis rudes sunt, qui sumnam
causam omnium ex iis, quæ in natura rerum ex-
trema sunt, designant, nihilque ajunt eam an. e.

cellere impiis multarum formarum imaginibus;
quas ipsi fingunt, cum oportet in ea, ut om-
nium causa, omnes entium affirmaciones sta-
re, ac de ea affirmare; quin illas ipsas omnes de
ea magis propriæ negare, tamquam supra omnia
superexistente, nec existimare negationes affir-
mationibus esse contrariæ, sed ipsam multò prio-
rem, & superiorem privationibus esse supra om-
nem & ablationem, & positionem.

P A R A P H R A S I S.

Vide autem ne ista, quæ doceo, audiat aliquis
eorum, qui nondum fuerint bene instruti
in mysteriis Religionis Christianæ, qui adhuc ru-
des, & inculti, naturalibus que rebus immersi, ni-
hil putant esse supernaturale, neque præstantius
rebus ipsi naturalibus, & existentibus in hoc
mundo visibili, immo sua cognitione naturali, quæ
ex creaturis sensibiliibus percipiunt, præsumunt se
intelligere DEUM, qui posuit tenebras latibulum
suum, juxta Psalm. 17.

Si autem ista sunt supra captum eorum, nem-
pe Christianorum nondum bene instrutorum,
vel etiam Philosophorum gentilium, quanto
magis longè aberunt ab idololatra plebe, quæ ne-
que fide, neque scientia possit, quæque naturam
divinam ex rebus materialibus, quæ in natura re-
rum sunt postremæ, describit, & non reputat su-
periorem impiis, & variis imaginibus, quibus

quisque prophantasia sua DEUM singit. Cum
tamen DEO, qui, ut omnium rerum causa, perfe-
ctiones creaturarum continet eminenter, omnes
etiam perfectiones debent attribui, & de ipso
affirmari, vel potius, & magis propriæ omnes de
eo negari, tamquam existente super omnia, quæ
cogitari possunt; nec ideo putandum est, nega-
tiones contrariari affirmationibus, cum DEUS
sit prior omnibus privationibus, omnique
negationi & affirmationi su-
prior.

QVÆ.

QVÆSTIO XVIII.

Cur mystica Theologia debeat abscondi à rudioribus? & quare etiam Philosophi gentiles dicantur rudiores ad cognoscendum Deum?

Nomine rudiorum in Corderii versione ap-
posito intelligent aliqui Philosophos gen-
tiles: licet D. Maximus & Pachymera ex vi di-
ctionis graecæ intelligent illos, qui alioquin eram
non sunt exortes mysteriorum, sed rebus sensibilibus
involuti, dum in nomine Christi cedunt, ad per-
fectionem tamen eis notitiam non assurgant.
Si ante igitur prima significatio ratio dubitan-
de est: utrum quia plures Philosophi gentiles con-
goverunt, & demonstrarunt DEUM esse, & de illo
affi marunt plures perfectiones, quod (alem ita
clarè) aliqui ex Fidelibus non percipiunt. Tum ei-
iam, quia secundum Dionysium qui melius uni-
tur DEO in hac vita, unitur ei tamquam omnino
ignoto: sed conjungi DEO ignorando quid est,
benè potest fieri per rationem naturalem: ergo ex
eo ictum quod Philosophi gentiles sola ratione
naturali utuntur, non sequitur esse rudiores ad
cognoscendum DEUM.

Dicendum tamen primum, rudiores esse Gentili-
es etiam Philosophos, qui sola ratione naturali
utuntur, ad cognoscendum DEUM, vel af-
firmando, vel negando, quam Fideles, &
jam initios in divinis mysteriis. Prob. ex D.
Thoma 1. part. quest. 12. art. 13. quia ad cogni-
tionem naturalem duo requiruntur, lumen in-
telligibile, &phantasmata à sensibilibus acce-
pta: sed lumen naturale perficitur, & confor-
matur per fidem, ne vaciller, aut errer, & phan-
tasmata fidei adiutorio melius disponuntur ad
repräsentandas res divinas, imo aliquando for-
manur à DEO, vel etiam infunduntur ali-
bus visionibus, vel vocibus ad aliquid divinum
exprimendum: ergo, &c.

Confirmatur magis ad mentem S. Dionysii,
qua ad cognoscendum DEUM per remoto-
num, negando de eo omnes perfectiones, quas
ex creaturis illi attribuit intellexit, necessario
supponenda est fides, quia nobis certificat esse
aliquid ens supernaturale, excedens omnia en-
tia naturalia, & quidquid in electus naturalis-
ter posse cognoscere, & apprehendere: sed
Philosophi gentiles sola luce naturali, fide desli-
tuti, dirigebantur: ergo non poterant hoc modo
DEUM ita cognoscere sicut fideles fide in-
struunt.

Ad primam rationem dubitandi respondetur,
licet Fideles per fidem non ita clare & evidenter
cognoscant DEUM esse, & in DEO esse illas
perfectiones, quas Philosophi naturaliter de-
monstrabant, hec tamen certius cognoscunt,
& plura alta mysteria, quae naturalis ratio non
attungit. Ad secundam respondet D. Thomas
supra citat. ad primam, quod licet tam per fidem,
quam per rationem naturalem ignorent
de DEO quid sit, & conjugant ei per
intellectum quasi ignoto: per fidem tamen
cognoscimus habere plures perfectiones, & plu-
res effectus perfectiores, ex quibus melius cog-
noscitur. Adeo quod saltem ad negandum de
eo omnes perfections cognoscibilis non sufficit

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

sola ratio naturalis, nisi fidei innixa, ut diximus in
confirmatione.

Dicendum secundum, ratio cui D. Dionysius istam
doctrinam à Genibus abscondi à bea, ea
in primis est, ut sequatur consilium Christi Do-
mini Luce 8. Ne projiciamus marginas ante por-
coz, nee Sanctum demus canibus. Ne leche, ab
immundis profaneatur, & nūi exponatur. Quo-
modo etiam hæc nostri temporis garrulitas
& rugas vocant libros Areopagite, imo
contra filium eorum arguit Abrahamus Scotus
Calvinista, non esse simplicem, & sincerum,
sed argutum nimis & inflatum, & affectatum, &
patrum Apostolicum. Ecce quid profluit porcis
margaritis. Ecce quare laudat Origenes Hom. 1. in
Ezech. sententiam illam cuiusdam sapientie: De
Deo etiam vera dicere perulosum est. Nec solum in
hoc libro Dionysius comprehendit: causationem i-
stam, sed alibi cap. 1. de divinis nominibus,
& 1. & 2. de Ecclesiast. Hierarch. Quem circa my-
steria fidei revelanda non omibus, nisi fidelibus,
& initiatibus, sequitur ut plures SS. Parcum Cle-
mens Alexand. lib. 1. Stromat. Cyri... Ierusalem.
ante suas Catecheses. Basilius magnus lib. 1. de Spi-
ritu sancto cap. 27. & alii.

Quod etiam nondum bene in mysteriis fidei
instructi sunt fortè occulandam admoneant, in
caula potuit esse; quod etiam Paulus judicat 1.
Corinth. 3. *Lac vobis potum dedi non escam, non-
dum enim poteratis, ubi, ut inquit Cornelius hic,*
lac vocat Apollonius faciliorem, suaviorem, &
simpliciorem doctrinam de Christi humanitate
*& gratia, ac redēptione; qualis convenit Cate-
chismus recenter converitus, & adhuc carnalis*
*bius escam, id est, solidum eibam vocat perfectio-
rem, robustorem, & de aliis mysteriis do-
ctrinam, ut de DEO, de DEI spiritu, & spirituali-
bus, de crucis sapientia, potentia, amore, &c.*
Magistrorum enim doctrina proportionari debet
discipulorum capti.

Objicis: ergo etiam nunc ita debent ista ab-
scondi, ut nec ad aures hæreticorum, nec etiam
fidelium nondum plenè instructorum perve-
niant: unde non solum erit inconveniens do-
ctrinas istas lingua vulgari circumferre, sed etiam
latine scribere, & præto committere, ideo
enim Nicolaus Papa in diximus quest. 1. proœm.)
improbavit, quod Ioannes Scotus libros Areopagite
ex græco transtulit. Resp. Negando illationem,
non enim modò possimus, nec debemus
doctrinam istam occultare hæreticis jam contra-
dictories oblatrannibus, imo potius prædicare,
& celebrare in eorum confusione, & despiciunt.
Nec etiam erit jam inconveniens omnibus Christi
fidelibus propalare, nec enim modo, ubi jam
fides latet, & firmas radices egit; ubi tot florent
Scholæ, Magistri, & Doctores potest esse pericu-
lum: nam novum debet videti, quod per tot
scula in cuiusque materna lingua cum magno
animarum profectu à pluribus Auctori bus pro-
mulgam agnoscimus: quod bene defendit in-
ter alios N. Nicolaus à JESU MARIA in sua E-
lucidatione phrasium mystica Theolog. B. P. N. Joan.
à Cruce p. 1. cap. 5. §. 2. & si forte unus vel alter
scandalum patiatur, non ideo debent ea luce pri-
vari alii innumeris, qui sanis oculis eam recipien-
tes, ad fastigium perfectionis attulani & assurgunt.

Nec tamen illico debent Magistri spirituales
per viam stani contemplationis ducere, nisi il-

los, quos jam sufficienter in sacris meditationibus, mortificationibus & virtutibus exercitos, vel jam non posse meditari, vel à DEO vocatos, & dispolitos competerint, juxta regulas passim traditas à Doctribus mysticis, quas retulimus in catena mystica quest. 7. & 8.

QVÆSTIO XIX.

Quenam sunt perfectiones, quas possumus de DEO affirmare, & quomodo?

DE hoc agit D. Dionsius ex professo in lib. de divin. nom. & in aliis, qui modo non extani, scilicet de divinis informationibus, & de symbolica Theologia, sed quia in hoc de Theologia mystica, ubi ea neganda & removenda de DEO docet, quæ per alias Theologias affirmantur, ideo prius necesse est cognoscere, quid affirmare possimus, ut sciamus, quid debeat negari, maximè cum in isto §. 2. dicat: DEO ut causa omnium ea omnia tribuenda sunt, quæ in naturis dicuntur.

Perfæctio igitur, vel est simpliciter simplex, vel secundum quid: perfæctio simpliciter simplex est illa, quæ potest inveniri sine ulla imperfectione, eo quod in suo conceptu imperfectionem non includat, licet aliunde secundum modum essendi, quem habet, in creaturis dicat imperfectionem. Unde solet definiti perfæctio, que in unoquoque melior est ipsa, quam non ipsa, & qualibet incomposita cum ipsa. Quod non intelligitur de unoquoque ente ut tale ens est, sed quatenus ens. Unde licet intelligere non sit melius, quam non intelligere respectu equi usque est, bener tamen quatenus ens est. Nec similiter intelligitur de quolibet supposito nature, sed de quolibet individuo: unde relationes divinas etiam ut distinctæ ab essentia, dicunt perfectionem infinitam, quia adhuc ut sic distinctæ includunt illam per modum transcendentis, cum non sit distinctione vii talis excludens, & exclusi, sed includentis, & inclusi, & ratiæ respectu suppositi Patris non est melior Filiatio, quam non Filiatio: est tamen melior in individuo Deitatis.

Perfæctio secundum quid illa est, quæ in suo conceptu numquam potest separari ab imperfectionibus, ut discurrere, vegetare, &c. Unde licet alicui enti determinato, v. g. homini melius & convenientius sit discurrere, vegetari, sentire, &c. quam oppositum. Non tamen enti ut sic, ac proinde nec Angelo, nec DEO conveniunt.

Sit ergo prima conclusio, omnes perfectiones simpliciter simplices secundum suum proprium conceptum denudatum ab imperfectionibus inveniuntur in DEO formaliter eminenter. Prob. Quia DEUS est ens omnibus modis perfectissimum: ergo non potest ei deesse aliqua perfæctio simpliciter talis: cum melius sit eam formaliter habere, quam non habere.

Ex quibus perfectionibus, licet à parte rei identificatis cum essentia divina, quæ pertinent ad essentiam, ut distinguuntur virtualiter à relationibus, & attributis, & sunt illæ, quæ in creaturis pertinent ad essentiam creaturæ substancialis, ut esse ens, & quæ directè ponuntur in predicamento substantiae, ut substantia, spiritus, intellectus, & hoc per modum actus purissimi. Aliæ

pertinent ad proprietates absolutas, seu attributa tantum negativa, quam affirmativa, ut infinitus, immensus, immutabilis, æternus, incomprehensibilis, invisibilis, ineffabilis, sapiens, volens, omnipotens, verus, bonus, unus, &c. Aliæ ad proprietates relativas, ut trinus, Pater, Filius, Spiritus sanctus. Aliæ quatenus est operativus ad extra respectu creaturarum, ut Creator, Gubernator, Conservator, &c. Quæ omnia de DEO possumus absolute affirmare & praedicare.

Secunda conclusio; Perfectiones secundum quid, seu quæ sunt determinatae ad aliquod genus, sive illæ sunt genericæ, sive specificæ, sive numericae, non reperiuntur in DEO formaliter, sed eminenter. Prob. quia si reperiuntur in DEO formaliter, esset in DEO aliqua imperfæctio, compositio, & potentialitas, & posset DEUS denominari leo, arbor, &c. quæ sunt absurdæ. Quod autem finit in eo eminenter, pater; quia DEUS ut causa equivoca omnium entium secundum omnia, que includunt, ac proinde quidquid est in illis, debet in DEO esse eminenter, & tamquam in causa.

Unde istæ perfectiones non dicuntur de DEO formaliter, & propriæ, sed metaphoricæ, & impropriæ, ratione alicujus perfectionis formalis, quæ aliquem habet analogiam, aut similitudinem cum tali creatura, sicut propter sapientiam alios illuminantem dicitur Sol, propter fortitudinem Leo, propter justitiam iusticiæ, propter misericordiam compati, &c.

Objecies, essentia solis, leonis, equi, &c. vel potest considerari secundum se, vel secundum modum essendi imperfectum, quem habet, ergo licet secundum modum istum essendi, quem habet extra DEUM, non sit in DEO formaliter, sed tantum virtualiter, & eminenter, secundum alium modum eminentiorem: atamen secundum se præcisè eadem est essentia numero, & specie erit formaliter in DEO. Relp. Aliquis ita sentire apud Ledesmarum de perfæct. divin. quest. 1. art. 1. Sed contraistat sententia tenenda est, ut magis conformis Concilio Lateranensi, quod citat Bannez i. part. quest. 4. art. 2. dab. 2. concl. 3. damnanti propositionem conjunctam Almarici, quod omnem creaturæ in DEO formaliter & de eo formaliter dicantur. Unde argumentum tresp. si ponere falso in antecedenti, si intelligatur, quod essentia creaturæ possit de nudari ab omni imperfectione & potentialitate, cum necessario coacte genere & differentia, & alias imperfectionibus DEO respondentibus, quantumvis consideretur sine aliis, que haberet modo essendi non essentiales, & ideo neg. consequentiam.

Aliæ objectiones consulte omittimus, quæ sunt mere Scholasticae, & passim afferuntur ab Authoribus, tam Theologis, quam Metaphysicis. Possumusque videri apud nostrum Blasium à conceptione in metaphysica diff. 11. q. 1.

QUÆ-

QVÆSTIO XX.

Quomodo predictæ perfectiones debeant removeri, & negari de DEO in contemplatione mysticæ

OMNIA, quæ DEO tribamus ex cognitione creaturarum, ut causa omnium, magis propriæ, & verius non tribuenda, sed deneganda esse, docet sanctus Diony whole, ubi supra. Sed quia aliqua dicuntur de DEO verè, & propriè, alia metaphorice, queritur, an æquiter, & eodem modo omnia denegare, & quomodo?

Dicendum est primum, perfectiones secundum quid, quæ solum de DEO dicuntur metaphorice, absoluè posse & debere ab eo removeti, & negari; cognoscendo, & confiendo DEUM non esse solem, neque leonem, neque iras, neque moveri, &c. Prob. quia fides, & ratio dicit, hæc non esse formaliter in DEO, sed lumen illi attribui per quamdam appropriationem & metaphoram, sub qua intelligitur aliqua perfectio simpliciter simplex, ut esse sapientem, justum, misericordem, &c. que, licet sic formaliter in DEO, non tamen sub illo conceputa imperfecto, & improprio.

Dicendum est secundum, perfectiones simpliciter simplices, que verè, & propriè dicuntur de DEO, ut esse ens, substantiam, spiritum, unum, trinum, bonum, verum, sapientem, omnipotentem, &c. non debere negari absolute, quasi non sint in illo secundum omnem perfectionem, quam dicunt; sed negari esse in illo, ut à nobis concipiatur: quod si semper ex conceptu creaturarum imperfecto, & involuto, potentialitate, compositione, limitatione, & aliis imperfectionibus DEO repugnatibus. Quamvis enim conceptus ens, vel substantia, &c. non includat essentialement imperfectiōnem, semper tamen concipiatur à nobis ad modum ensis creati involventis imperfectionem: & dum concipiatur ens ut sic, non concipiatur à nobis ut substantia, aut spiritus, aut sapiens, &c. ac proinde cum limitatione, quia non est in DEO, in quo omnia sunt idem sine distinctione reali. Similiter cum concipiatur ut sapiens, & per modum concreti accidentalis, & sapientia per modum accidentis abstracti, & sic de ceteris, quæ omnia ex predicto modo cognoscendi involvunt imperfectionem à DEO remandam.

Non negamus igitur absolute, DEUM esse unum, & trinum, & bonum, & sapientem, &c. sed non esse talem modo, quo à nobis ista concipiatur. Nec est necesse ad contemplationem mysticam formare antecedenter vel concomitantem itas propositiones, DEUS non est unus, vel Deus non est sapiens, ut à nobis concipiatur: sed quando nobis sic proponitur, non debemus habere in illo conceptu positivo, sed simplici cognitione ulterius ascendere, & apprehendere DEUM, ut quid sublimius, & ex ista apprehensione positiva ascendere ulterius & ulterius, donec formem illius conceptum, DEUM esse super omnia cognoscibilis, quid ineffabile, incomprehensible, & nobis ignotum: & quo magis lumine fidei, vel alio divinitus insufo penetrabitur ista veritas, eo magis intellectus ab ea caligine seu luce inaccessa.

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

illuminabitur, & sic in eo simpliciter inveni dehus melius DEUM contemplabitur, & cognoscet.

Objicies primum, quando affirmatio vera est, negatio falsa esse debet, sed vera est ista affirmatio, DEUS est unus, est veritas, est vita, &c. ergo falsa erit ista negatio, DEUS non est unus, non est veritas, non est vita, &c. Resp. dist. maiorem, quando affirmatio & negatio sunt de eodem, & sub eodem modo concedi, si minus neg. Non autem eadem, & sub eodem modo de DEO affirmanus & negamus prædicta: affirmanus enim DEUM esse unum, veritatem, & vitam modo perfectissimo, & deo convenienter; negamus vero esse unum, veritatem, & vitam modo imperfecto sicut à nobis ex creaturis concipiatur: jam ergo non negamus eadem, quia affirmanus, quia que affirmanus & ponimus in DEO non sunt modi imperfecti, quibus in creaturis illæ perfectiones existant; cum negamus modum aliquem imperfectum, non negamus quod affirmanus, nec tollimus quod possumus. Item, quia quando affirmanus DEUM esse, aut esse bonum, &c. affirmamus hoc quoad est, sicut fides affirmat, non tamen quod quid est, quod fides non indicat: quando autem hoc negamus, est quod quid est, scilicet non esse sicut in cognoscimus, non posse nos cognoscere quid DEUS sit: non autem contrariantur cognoscere a se, & ignorare quid sit.

Objicies secundo, ratio cur Diony whole docehas negationes non esse contrarias his affirmationibus, est, quia DEUS est prior privationibus, & tam affirmationi, quam negationi; sed hoc non consonat cum nostra solutione, nec tollit contradictionem: ergo, &c. Resp. neg. minorem, DEUS enim prior est creaturis, & proinde est prior affirmatio: quod si semper ex conceptu creaturarum imperfecto, & involuto, potentialitate, compositione, limitatione, & aliis imperfectionibus DEO repugnatibus. Quamvis enim conceptus ens, vel substantia, &c. non includat essentialement imperfectiōnem, semper tamen concipiatur à nobis ad modum ensis creati, involventis imperfectionem: & dum concipiatur ens ut sic, non concipiatur à nobis ut substantia, aut spiritus, aut sapiens, &c. ac proinde cum limitatione,

quia non est in DEO, in quo omnia sunt idem sine distinctione reali. Similiter cum concipiatur ut sapiens, & per modum concreti accidentalis, & sapientia per modum accidentis abstracti, & sic de ceteris, quæ omnia ex predicto modo cognoscendi involvunt imperfectionem à DEO remandam.

Objicie tertio, DEUS nec per negationem, nec per affirmationem cognoscitur quid sit: ergo nec minus, nec magis vel è cognoscitur hoc, vel illo modo: ergo non rectè dici Diony whole ea, quæ de DEO affirmanus, proprius & verius negati. Resp. licet aquæ verè cognoscamus positivè ex creaturis DEUM quod an est, & cognoscamus negativè DEUM non esse quid creatum, nec similem creaturis, co quid omnes istæ cognitiones in fide fundentur: verius tamen est, DEUM non esse talem in se ipso sicut illum cognoscimus, quæ DEUM talem esse sicut illum cognoscimus. Et iterum verius est nos cognoscere DEUM esse nobis ignotum, nempe quod quid est, quam cognoscere, quid illum cognoscamus; & ideo verius est nos cognoscere DEUM per itam ignorantiam, nam, ut dicit D. Thom. in lib. de divin. nom. cap. 7. let. 4. cognoscitur DEUS per ignorantiam nostram, in quantum scilicet hoc ipsum est DEUM cognoscere, quod nos sci- mus, nos ignorare de DEO quid sit.